

ODŁĄCZONY (84) *part praet pass pf*

odłączony, odłączon (83), **odluczony** (1); odłączony : odluczony *Calep* (5:1).

odłączony, odluczony (69), **odłączon** (14), odłączony *a.* odłączon (1).

Pierwsze o jasne; -on z tekstów nie oznaczających ó; -on- (11), -ón- (3) OrzQum, BatKat (2); w N pl m pers e jasne.

sg m N odłączony (22), odłącz(o)n (11); ~ (praed) -ony (13) SeklKat, KrowObr, OrzQuin, BudNT, CzechRozm (2), SkarJedn, CzechEp, NiemObr, WujNT (4), -(o)n (11) BierRaj, LubPs, GroicPorz, BibRadz (2), BielKron, GórnDworz, RejPos, ModrzBaz (2), ArtKanc. ◊ G odłączon(e)go (1). ◊ A odłączon(e)go (1). ◊ I odłączonym (1). ◊ L odłączonym (1) CzechRozm, odłączon(e)m (1) ModrzBaz. ◊ f N (praed) odłączoną (5), odłączona (3), odłączon(a) (1). ◊ G odłączonéj (1). ◊ D odłączoné (1) OpecŻyw 180. ◊ I odłączoną (3). ◊ n N odłączoné (3), [odłączono]; -é (1), -(e) (2). ◊ pl N m pers odłączeni (10); -eni (9), -(e)ni (1). subst odłączoné (9); -é (1), -(e) (8). ◊ G odłączonych (2). ◊ pl A m pers odłączon(e) (1). subst odłączoné (5); -é (3), -(e) (2). ◊ I m odłączonymi (1) CzechRozm, odłączon(e)mi (1) SkarKaz.

Składnia dopełnienia sprawcy: odłączony przez kogo (3).

Sł stp s.v. odłączyć, Cn s.v. osobny, Linde XVII – XVIII w. s.v. odłączyć; poza tym XVI w. s.v. łąksza.

1. Nie będący razem; separatus *Mącz, Calep, Cn; disiunctus, seiunctus Modrz, Calep; abalienatus, abstractus Calep, Cn; sepositus Mącz; remotus Modrz; alienatus, secretus, segrex Calep; exceptitius, seclusus, seductus, venditus Cn (37) : Pharisaeus, hebraica dictio. Latine separatus, Wyłączony/ odłączony. Mącz 297a, 280d, 312a; Segrex – Odluczoni. Calep 963b, 2b, 9b, 53a, 959b, 969a.*

Przen (4) :

Wyrażenia: »daleko odłączony« (1): tedy przypominają te [zasługi]/ które kiedyś dawno którykolwiek z jego herbownych/ chociaż krwią daleko odłączonych [sanguine a se remotorum] uczynił ábo Krolowi ábo Rzeczypospolitey ModrzBaz 94.

»krwią odłączony« (1): ModrzBaz 94 cf »daleko odłączony«.

a) Niezależny [od kogo, od czego] (3) : który Gmin [poselski]/ odłączony od Kápłaná/ *comparatur iumentis insipientibus OrzQuin F3v; y zachowuie fię to miedzy ludzmi Krześcijánkami/ iż Zbor świetki niemoże być odłączon od świętego ModrzBaz 4v, 129v.*

a. Nie wymieszany [od czego] (1) : powiáda/ iż áz dnia wtorego niebo od wod á wody od ziemie były odłączone *CzechRozm 148.*

b. Przebywający osobno, niekiedy: przeniesiony w inne miejsce, odseparowany od czyjegos towarzystwa (13) : [Aniołowie i duchy święte] zgoła będą nam iákoby nie byli/ vmárłemi y odłączonemi. *SkarKaz 634b.*

odłączony od kogo (8): OpecŻyw 166v; KromRozm III C8; mnie iuż było dwádzieciá lat/ á iefzczem od mátki/ áni od fiołtr nie był odłączon GórnDworz I2; Zoná od Męzá/ ile sie zwiáłki Małżeństvá dotyczy/ odłączona być niemoże. KuczbKat 260; SkarŻyw 121. Cf Wyrażenie.

odłączony dokąd (2): Y odłtąpił obłok/ á Márią trąd osiadł. [...] Y modlił fię Moizéfz do Páná Bogá mówiąc: Proszę Pánie vdzrow iá. Ktoemu Pan Bog odpowiedzwał/ gdyby ociec iey plunął

iey ná oblicze/ zažby fie nie miała wtydzić ácz nic dáley áby iedno do fiódmeo dnia. Niechay będye odłączóná zá fiédm dni przed namioty. *BielKron* 40; ktore [*bunty*] fię nawięcey włzczynáią/ gdy ludzie nieiednego ięzyká ábo narodu/ pod iednym Hetmánem żołnierką służą. A przeto ielliby tákowi byli/ niechby do innego obozu odłączeni byli. *ModrzBaz* 114.

Wyrażenie: »od towarzystwa [*czyjego*] odłączony« (2): Ludzie śwádliwi á zwarliwi/ mają być od towarzystwá ludzkiego odłączeni. *March*¹ A4v [*idem*] *March*³ V4v.

Przen [od kogo] (3) : *BierRaj* 20; *RejPos* 169; ty dużo moiá [...] cudzołożnicą fię odłączóną od Chrytufá stawfzy/ dobrowoñies [!] fię/ ále mizernie fpuściłá z wyfokości pánieñstwa czyftego/ w przepáć nierządu fmodliwego. *LatHar* 150.

c. Odległy, znajdujący się daleko [od kogo, od czego] (4) : Bo gdy był Dawid wygnan s kroleřtwá przez Abfáloná/ tedy to przyczytał grzechowi fwemu/ iż był odłączon od kořciołá. *LubPs* L4v; *Leop Eph* 2 arg; [*Przodkowie naszy*] śiadłá swoie nie ná iákem kráiu światá od ludzi odłączonem/ ále między ludzkimi narody záłożyli *ModrzBaz* 102.

[odłączony czym: A oni oth nał myáfczem myáfzkany m othłączeni ZapWpol 1536 9/58.]

Przen (1) : [To [*życie na wsi*] odłączono od złych przykładów przygan/ [...] fámo tylko około siebie/ y dobrej myśli pilnuie. *Cresc* 1571 [701].]

a) Odebrany komuś (1) : Day nam też Pánie że fię gotuiemy K śmierci/ á twe bacżemy Dáry nie przepłácone/ Ták przy nas/ iák y od nas odłączone. *RybGęśli* D2.

d. Samodzielnie, osobno istniejący [od kogo, od czego] (6) : *BiałKat* 328v [2 r.]; Duch Boży [...] od fyná odłączony nie ieft *SkarJedn* 281.

W przeciwstawieniu: »odłączony ... złączony« (1): tzo nie fluffá dułfy od ciała odłączóné/ ale s ciałem złączóné. *OpecŻyw* 180.

Szereg: »nie oddzielony ani odłączony« (1): A Słowo było v Bogá. Y nigdy nie oddzielone áni odłączone od Oycá. *WujNT* 305.

Przen: z przeczeniem: Zawsze przez kogoś przeżywany (1) : aczkolwiek żądza niebywa od nas odłączóna/ poky dułfa ieft w ciele *SeklKat* Q4.

2. Nie należący do jakiejś jedności (wykluczony z niej lub który dobrowolnie z niej wystąpił); alienatus Vulg; expers Modrz [od kogo, od czego] (19) :

a. O przynależności religijnej (11) : Bo gdy fą odłączeni od Semá (to ieft/ od Kořciołá ktory był w potomřtwie Semowem) Tedy po małym czáfie wrocili fię do namiotow iego/ to ieft/ złączyli fię z nim/ áby byli vczełtniki błogosłáwieñřtwá duchownego *BibRadz* I 5d marg, I 16a marg; ktorych [*powinowatych swych*] W.M. wiele mař od nabożeñřtwá Rzymřkiego odłączonych *CzechEpPORz* **.

Wyrażenia: »od (jedności) Kořcioła odłączon(y)« (3): niema być [*kat*] bezecnym/ áni też iáko od obcowánia ludzkiego/ ták od kořcioła odłączon [*consuetudine hominum aut sacris expers esse debet*]. *ModrzBaz* 96; iřz nañ nie tylo Greki/ ále dálekie bárzo/ y dawno od iednořci Kořcioła Bożego odłączone Chreścijáñskie narody/ przyprowádził *SkarJedn* 301; *PowodPr* 29.

»odłączony od towarzystwa [*czyjego*]« (2): ktorzyřcie byli ná on czás bes Chrytufá/ odłączeni od towarzystwá Iřráelowego [*alienati a conversatione Israëł*] *Leop Eph* 2/12; *BielKron* 194v.

Szereg: »odłączony a odszczepiony (a. odszczepieniec)« [szyk 1:1] (2): yefly tak niewierzy tedy iefł od łczepyeńczem á kacerzem odłączony á od łczepiony od zboru krzełciańńkiego *SeklKat* P4v; *KromRozm III* F2.

W przen (1) : á zowie cie owcą párfzywą odłączoną od łtádá iego [= *Pana*] *RejZwierc* 259v.

b. *O przynależności państwowej (8)* : Opole y Bytom odłączone od Polłki. *BielKron* 367v *marg*, 362.

Szereg: »oderwany a (ani) odłączony« (6): My tedy pámiętáiąc ná przysięgę náłzę/ ktoráłmy ołobą fwą wżem obywatelom Koronnym obwiázáli/ wżyltkié rzeczy oderwáne á od Korony przerzeczonéy odłączoné [...] ku przerzeczonému Królełtwu w fwą cáłóść przywrócić *SarnStat* 1037 [*idem* 1057, 1186], 1038, 1057, 1059, 1186, 1188.

W przen (3) : ták/ że [*Ziemia Podlaska*] nápotym od fwego tego włałciwego/ prawdziwego/ á práwého ciála/ y od głowy Korony Polłkiéy ták we wżem cále/ iáko téz iákiéykolwiek częłści fwoiéy nigdy oderwana áni odłączona żadnym łpofobem áni kłztałtem nie może byđż *SarnStat* 1038 [*idem* (2)] 1059, 1188.

3. *Wybrany dla jakiegoł celu (9)* :

odłączony z czego (1): *SarnStat* 104 *cf W przeciwstawieniu*.

odłączony ku czemu (1): PAweł łługá Iełufá Chriłtułá/ powołány Apołtoł/ odłączony ku opowiedáni Ewángeliey Bożey *WujNT Rom* 1/1.

odłączony na co (1): *KochPs* 65 *cf W porównaniu*.

Ze zdaniem celowym (1): Synowie Amrámowi byli/ Aaron y Moizéłz/ ále Aaron był odłączon/ áby połwiécił przybytek náłwiéłłzy *BibRadz 1.Par* 23/13.

W przeciwstawieniu: »odłączony ... przyłączony« (1): iż ze wżyltkich prowentow [...] ma byđż naprzód odłączona piąta częłść/ która żeby do trzech częłści náłzych przyłączoná byłá. *SarnStat* 104.

W porównaniu (1): Iełtełmy iáko owce ná rzéz odłączoné *KochPs* 65.

Szeregi: »obrane i odłączony« (2): dla tegoż niechay będą obráne y odłączone pewne miáłtá wćieczki [*Proinde certa oppida perfugii deliguntor et separantor*]. *ModrzBaz* 78v; *CzechRozm* 249v.

»odłączony i połwiécony« (2): wżákże oto przez ludzie [łw. *Paweł*] był odłączony/ y przez wkłádanie rąk połwiécony. *WujNT* 452 [*idem*] Aaaaaa3v.

a. *W funkcji rzeczo wnika [od kogo] (1)* : Przyidźie ono [błogoławieństwo] ná głowę Iozefowę/ y ná ciemię odłączoného (od) bráćiey iego. *BudBib Deut* 33/16.

4. *Pozbawiony prawa, dostępu do czegoł; privatus Cn [od czego] (5)* : Abowiem niewiáłty od wżelkich vrzędow Mieyłkich/ łá odłączone *GroicPorz* b2v, x4; vczełłtnikiem był téz nie był/ Krolełtwá mego wiecznego/ byłbył odłączon od niego. *ArtKanc* B7v; *WujNT* 555.

Przen (1) : Słuchayże iáko cie tu Pan twoy vczy/ ábył nie był odłączon od ták wielmożnego mieyłcá twego/ á łtánął w pocżcie tych mądrych stanow *RejPos* 341v.

5. *Rozrózniony, wyrózniony, zróżnicowany, przeciwstawiony; segregatus PolAnt, Vulg; discretus Mącz [w tym: od kogo, od czego (12)] (13)* : Iedno tylko łam Iezus Kryłtus iefł łpráwiedliwy/ łam łwiéty/ łam niewinny/ łam niepomázány/ łam od grzełznych odłątżony *KrowObr* 210v [*przekład tego samego tekstu*: *BudNT*, *CzechRozm (3)*, *CzechEp*, *NiemObr*, *WujNT Hebr* 7/26]; *Mącz* 49a; iáłnie łie okázuie/ że ná Krzćie Pan Bog owce łwoie tym piątnem pieczétuie przez Duchá ł. áby ták były od

inŝzych niewiernych odłączone *WujJud* 165v; *BudNT Hebr* 7/14[26]; *CzechRozm* 65v, 159v, 210v; I koŝ tedy one wrz dy m i  by  n zw ne?  bo iákim s pobem od inŝzych rzeczy m i  by  odłączone [*Aut qua ratione a rebus caeteris secernendi*]? *ModrzBaz* 131v; *CzechEp* 295; *NiemObr* 121; wyi wŝy dw  ost tnie liŝty S. Ian  kro ciuchne: ktore przeto nie mog  by  od pierwŝzego liŝtu iego odłączone/ iŝ wŝytkie s  od niego pi ane *WujNT* 516, *Hebr* 7/26.

odłączony czym (1): iŝ Iezuf  p n  człowiek  niebieŝkie⁸⁰/ poczęciem ŝwi tym/ y poŝwi cenim zupełnym/ od ludzi wŝytkich odłączonego [...] wzywamy *NiemObr* 120.

6. praw. Usamodzielniony majątkowo [od kogo] (1) :

Szereg: »rozdzielony i odłączony« (1): iŝ gdzie br cia  by [*lege: abo*] ŝiołtry b d  od ŝiebie w dobr ch oyczyŝtych rozdzieleni y odłączeni [*divisi et separati JanStat* 560]: tedy [...] *SarnStat* 592.

Synonimy: *oddzielony*; **1.** *oddalony, oderwany, odjęty, odsadzony*; **d.** *daleki, obdalny, oddalony, odemkniony, odległy, odsiadły, odstrzelony, odwiedziony*; **2.** *oderwany*; **a.** *odszczepiony, odtargniony*; **b.** *odjęty*; **3.** *obraný, powołany*; **5.** *odmieniony*.

Cf **ODŁĄCZYĆ**